

105413

65

Prøst A.E. Hedems brev til Kirkedepartementet angående
biskop Eivind Berggravs forhold.

Rekkevik pr. Larvik d. 26. februar 1951.

Det Kgl. Kirke- og Undervisningsdepartement,
Kirkeavdelingen.

Undertegnede har med samtidig underretning til angjeldende siden juli 1947 tillatt seg gjentatte ganger direkte og indirekte å henlede det ørede departements oppmerksomhet på biskop Berggravs forhold i tiden 15. april - 17. juni 1940. Det som herom forela på trykk, dels fra biskopens egen hånd, dels i Undersøkelsseskommisjonens publikasjoner sammenholdt med vedkommende paragrafer i grunnlov og straffelov, syntes unektelig å utpeke ham som landssviker, drottsviker, høysviker og troskapsedsbryter. Ut fra kirkelige hensyn fant undertegnede det derfor riktig å henstille til departementet å foreta eller foranledige den opprydning i den offentlige tjeneste, som for enhver uhildet måtte fremstille seg som nødvendig.

Ved den kjennelse som Eidsivatings ordinære lagmannsrett nu har avgitt vedrørende hr. Berggravs famøse Nordmarks-tur i den ved offentlig foranstaltning reiste injuriersak mot major O.H. Langeland - hvortil også Kirkedepartementet tør ha ytet sitt bidrag, tilsiktende å få en viss uttalelse mortifisert - med ovennevnte vurdering av det trykte kildestoff vedr. dette punkt antas å ha fått en inappellabel rettslig bekreftelse.

Den førstnevnte henvendelse skjedde som nevnt juli 1947. Den orienterte og oppmerksomme iakttager måtte nemlig da befrykte at denne mann når han hadde forrettet gudstjenesten i anledning av vår konges 75-årige fødselsdag, ville bli tildelt en eller annen offentlig utmerkelse. Som den der på et begrenset område hadde gjort et faktisk forsøk på å effektivere Quislings generelle demobliseringsordre, måtte han dertil anses uverdigg. Det måtte derfor være på sin plass om mulig å søke en slik kamuflerende og kompromitterende gestus forhindret, så meget mer som denne ville være uttrykk for en autoritativ retningsanvisende historieforfalskning.

Da tildelingen av Storkorset av St. Olavs Orden i dette tilfelle vel er skjedd etter innstilling fra Kirkedepartementet, turde dette i omtalte rettskjennelse nu ha en sterk oppfordring til saviðt mulig å bøte på skaden, for ikke å si skaddånen, hvilket mange turde anse seg fristet til, dette kunne og turde vel skje ved å foranledige at nevnte orden ble tilbakelevert, om ikke hr. Berggrav ut fra en bedre og oppriktigere selverkjennelse fant på å gjøre dette på eget initiativ.

- 2 -

Det turde også av samme grunn være en selvfølge, at Kirkedepartementet, som vel i sin tid under hr. Berggravs medvirkning reiste landssviksak mot sogneprest Lars Frøyland, eller foranlediget sådan reist, etter den nu falne rettskjennelse tok skritt til samme saks gjenopptakelse til fornyet prøvelse. Kjennelsen stadfester jo riktigheten av hr. Frøylands karakteristikkk av hr. Berggravs Nordmarkstur og diskrediterer hr. Berggravs vitneprov vedrørende dette punkt. Det var ikke anklagede som "beløy" biskopen, men snarere omvendt. Desværre må en ut fra den begrunnelse biskopen ga sitt vitneprov, være berettiget til den slutning at biskopen her talte mot bedre vitende. Det må nemlig være utelukket at en mann i hans stilling ikke vet at politiet ikke har myndighet til i kriminalsaker å oppkaste seg til domstol.

Biskopens begrunnelse rører forøvrig hvilket gemyttlig forhold det i hine dager kunne råde mellom det etterforskende politi og den etterforskede. Desværre er en slik gemyttlighet intet annet enn hva der i ethvert sivilisert rettssystem anses som korrupsjon, og tilfellet er neppe særlig smigrende for vårt rettsvesen. Biskop Berggrav er åpenbart blitt behandlet av politiet som en i kriminale saker privilegert mann. Dette under forutsetning av at referatet i Aftenposten er saklig korrekt. Se bilag 1.

Det burde dessuten vel være å vente at departementet nu når omtalte rettskjennelse er falt, grep prohibitivt inn overfor enhver fremtidig prestelig tjeneste ved hr. Berggrav. Gjennom pressen er det meddelt at hr. Berggrav skal være tilsatt som hjelpeprest i Uranienborg menighet i Oslo, og at han skal innsettes som sådan kommende påskedag. Se bilag 2.

Skulle denne meddelelse være riktig, turde det være heldig om alle vedkommende var klar over at en realisering herav etter at omtalte rettskjennelse er falt, vil være intet mindre enn en demonstrativ utfordring fra kirkens side til folkets rettsfølelse og rettsbevissthet. Folk kjenner jo meget vel til den evangeliske rettsregel, at hvem meget er betrodd, av ham skal det kreves mere. Man kjenner også til hvorledes det etter frigjøringen ikke minst ved hr. Berggravs medvirken og initiativ er blitt krevet såre meget av dem hvem lite var betrodd. Som følge av hr. Berggravs jesuitiske holdning og ynkelige flukt fra ansvar for egen rettledning, har mange av sistnevnte kategori sammen med uforsørgede parørende fatt svi ganske betraktelig. Man bør ikke være uoppmerksom på at en slik demonstrativ utfordring fra kirkens side lett kan føre til en organisert masseuttredelse av kirken. Se bilag 3.

Endelig burde det være å vente av departementet at det etter at omtalte kjennelse er falt, sørget for at vår kirke ved sin deltakelse i internasjonal virksomhet ikke mer ble representert ved hr. Berggrav. Andelig renslighet, nasjonal verdighet og korrekt mellomfolkelig samkvem turde tilsi dette. Se bilag 2.

- 3 -

Med det anførte som begrunnelse tillater man seg å henstille til det ørede departement å ta affære i de her nevnte saker.

Gjenpart herav tilstilles hr. Berggrav og Uranienborg menighetsråd.

Vedlagt følgende bilag:

1. Fotostatisk kopi av Aftenpostens referat i aftennummeret 14. februar 1947 fra Frøyland-saken. Det henvises særskilt til følgende, som delvis angir seg som sitat:
Han (Frøyland) trakk fram igjen den gamle historien om at Berggrav gjorde forsøk på å få guttene hjem fra Nordmarka i april dagene 1940.
Lagmannen avbryter og Berggrav forlanger påtalt "dette nazistiske forsøk på å belyve et vitne". "Det er typiske nazistiske metoder, hevder biskopen, å trekke fram ting som for lengst er forklart for politiet og godtatt av politiet."
2. Utklipp av Nationen for 26. desember 1950.
3. Utklipp av Aftenposten for 10 ds., visende at ifølge Justisdepartementets meddelelse til Stortinget var til i høst 92.898 personer dømt for landssvik og at det ennå gjensto 106 saker.
Disse dømte landssvikere omfatter ikke de ca. 100.000 som etter forsvarsministerens redegjørelse nylig i Stortinget i okkupasjonstiden arbeidet for tyskerne på disses forskjellige anlegg, og som derfor ble lønnet på den norske stats bekostning med ca. 200 millioner kroner pr. måned.

A r b ö d i g s t

A.E. H E D E M

(sign)